

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Komparace motivu LGBT+ tematiky ve vybraných dílech české a světové literatury pro
mládež

Nela Zezulková

Olomouc 2024

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sladová Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem „Komparace motivu LGBT+ tematiky ve vybraných dílech české a světové literatury pro mládež“ vypracovala samostatně, pod odborným dohledem Mgr. Jany Sladové Ph.D. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

Poděkování:

Ráda bych poděkovala Mgr. Janě Sladové Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, cenné rady a připomínky. Dále děkuji rodině za podporu během psaní bakalářské práce a celého studia.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Nela Zezulková
Katedra nebo ústav:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Sladová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Komparace motivu LGBT+ tematiky ve vybraných dílech české a světové literatury pro mládež
Název v angličtině:	Comparison of LGBT+ themes in selected pieces of Czech and foreign literature for juveniles
Zvolený typ práce:	Práce s přehledem odborných poznatků
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá analýzou LGBT+ motivů v literatuře pro mládež, s důrazem na českou a světovou tvorbu. Hlavním cílem práce je porovnat zpracování a prezentaci LGBT+ témat ve dvou vybraných dílech: „Srdcerváči. Kniha 1“ od Alice Osemanové a "Muffin a čaj" od Theo Addaira. V rámci analýzy jsou zkoumány způsoby, jakými autoři představují LGBT+ motivy ve vybraných dílech. Především zkoumáme motiv sexuální identity, coming outu a přijetí této skutečnosti okolím. V závěru práce shrneme dosavadní poznatky, kdy dojdeme k zjištění, že autoři přistupují k této problematice velmi autenticky a citlivě jak v české, tak světové tvorbě.
Klíčová slova:	Sexuální orientace, sexuální identita, coming out, gay, literatura pro děti a mládež
Anotace v angličtině:	This bachelor's thesis focuses on the analysis of LGBT+ motifs in young adult literature, with an emphasis on both Czech and international works. The main goal of the thesis is to compare the treatment and presentation of LGBT+ themes in two selected works: „Heartstopper. Volume 1“ by Alice Oseman and „Muffin and Tea“ by Theo Addair. Within the analysis, the methods by which authors introduce LGBT+ motifs in the selected works are examined. Specifically, we investigate the motifs of sexual identity, coming out, and the acceptance of these realities by the surrounding environment. In the conclusion, the thesis summarizes the findings, concluding that the authors approach these issues very authentically and sensitively in both Czech and international literature.
Klíčová slova v angličtině:	Sexual orientation, sexual identity, coming out, gay, literature for children and youth

Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	40 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

Úvod	6
1 Vymezení základních pojmů	7
1.1 Sexuální orientace a sexuální identita	7
1.2 Heterosexualita	9
1.3 Homosexualita	9
1.4 Bisexualita, transsexualita a queer identita	9
1.4.1 Bisexualita	9
1.4.2 Transsexualita	10
1.4.3 Queer identita	10
1.5 Coming out	11
2 Literatura pro děti a mládež – základní vymezení, žánry a nakladatelství.....	13
2.1 Literatura pro děti a mládež – vymezení pojmu	13
2.2 – Členění literatury pro děti a mládež	13
2.3 Oblíbené žánry literatury pro mládež	15
2.4 Nakladatelství publikující knihy pro mládež v České republice	16
3 Charakteristika knižních titulů vybraných pro komparaci sledovaných motivů	18
3.1 Světová literatura pro mládež – Srdcerváči. Kniha 1	18
3.1.1 O knize.....	18
3.1.2 O autorce – Alice Osemanová	19
3.2 Česká literatura pro mládež – Muffin a čaj	20
3.2.1 O knize.....	20
3.2.2 O autorovi – Theo Addair.....	20
4 Komparace vybraných motivů s tematikou LGBT+ ve vybraných beletristických dílech ...	21
4.1 Srdcerváči. Kniha 1	23
4.1.1 Sexuální identita	23
4.1.2 Coming out	25
4.1.3 Přijetí této skutečnosti okolím	27
4.2 Muffin a čaj	28
4.2.1 Sexuální identita	28

4.2.2 Coming out	32
4.2.3 Přijetí této skutečnosti okolím	34
4.3 Srovnání analýz	36
Závěr.....	38
Seznam použité literatury	39
Internetové zdroje:	40

Úvod

LGBT+ tematika je velkým trendem ve společnosti, a to nejen mezi dospělými, ale i mezi dětmi a mládeží. Sexualita lidí, byla odjakživa téma společnosti, zvláště potom ta, která se vyčleňovala od pomyslné normy. Z historie víme, že dřív lidé nemohli milovat přesně osobu, kterou si sami vybrali. Ale pokud milovali osobu stejného pohlaví, mohli je za to pronásledovat těžké sankce.

Tématu LGBT+ je věnována vlna pozornosti ze strany veřejnosti, odborníků, i médií. Proto se toto téma dokázalo infiltrovat i do umělecké tvorby. V současné době se snaží autoři literatury pro děti a mládež vyobrazovat aktuální problémová témata, kdy LGBT+ komunita není výjimkou. Mnoho děl se snaží nejen zobrazit vztahy LGBT+ osob, ale zároveň přinést inspiraci a naději v sílu opravdové lásky.

V první části práce se zabýváme vymezením a vysvětlením základních pojmů, které následně celou práci provázejí. Jde o vymezení pojmů sexuální orientace a sexuální identity, heterosexuality, homosexuality, bisexuality, transsexuality a queer identity.

Druhá část práce se zabývá literaturou pro děti a mládež. Konkrétně jejím členěním, oblíbenými žánry a také nakladatelstvími, které publikují knihy pro děti a mládež.

Třetí část práce charakterizuje zvolené tituly, která budou využita pro praktickou část. Jedná se o díla *Srdcerváči. Kniha 1* a *Muffin a čaj*. Volba těchto titulů vycházela na základě čtenářské zkušenosti, a dále jejich oblíbenosti v rámci dětského oddělení Městské knihovny Králíky.

Praktická část je poté zaměřena na analýzu, interpretaci a komparaci vybraných titulů. Obě díla obsahují LGBT+ motivy jako hlavní téma.

Cílem této práce je přispět k lepšímu vnímání a přijímání osob v rámci LGBT+ komunity, a zároveň k jejich pochopení a porozumění. Dále zobrazit a porovnat, jak s motivy LGBT+ pracují knihy pro děti a mládež v české a světové tvorbě, a jakým způsobem dokáže četba pro mládež měnit vnímání této komunity. Cílem je také určitá osvěta toho, že je dobré dokázat najít sám sebe, i když je to někdy velmi obtížné.

1 Vymezení základních pojmů

Následující kapitola bude využita k vymezení základních pojmů, které budou celou bakalářskou práci provázet. Jde o pojmy sexuální orientace a sexuální identita, heterosexuality, homosexualita, dále pak bisexualita, transsexualita a queer identita, coming out.

1.1 Sexuální orientace a sexuální identita

Prvním pojmem je sexuální orientace, kterou Weiss chápe jako celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený stav výlučné nebo převažující erotické a citové preference osob daného pohlaví.¹ U většiny populace se setkáváme s heterosexuální orientací, kdy se jedná o náklonnost k osobám opačného pohlaví. V menšině populace se můžeme setkat s homosexuální orientací, tedy s náklonností k osobám stejného pohlaví. Rozhodující pro rozpoznání sexuální orientace jsou dle Weisse erotické představy, sny, fantazie a zamilovanost.²

Sexuální orientace se proplétá možnými třemi pomyslnými dimenzemi. První z nich je fyzická a citová přitažlivost, kdy ve většině případů jsou tyto komponenty v souladu. Existují však případy, kdy někoho spíše přitahují muži, ale dokáže se zamilovat pouze do ženy – v tomto případě hovoříme o zkřížené nebo smíšené orientaci. Druhou pomyslnou dimenzí je intenzita fyzické a citové přitažlivosti, na které se bezprostředně vážou pojmy jako asexualita a aromantičnost. V případě nulové intenzity fyzické přitažlivosti můžeme hovořit o asexualitě, kdy se jedná o stav nepocítění sexuální přitažlivosti k nikomu a dále neprokázání zájmu o sex. Aromantičností rozumíme nepřítomnost citové přitažlivosti k druhým lidem. V obou těchto termínech rozhodně neplatí přímá úměra, tedy asexuální lidé nemusí být nutně aromantici a naopak. Poslední dimenzí sexuální orientace nám přináší objekt fyzické a citové přitažlivosti, kdy máme na mysli již zmíněnou heterosexuální a homosexuální (či neheterosexuální) orientaci. V případě neheterosexuální orientace můžeme hovořit i o již zmíněné asexualitě. Pokud je člověk ve stejné míře přitahován k mužům i ženám, hovoříme o takzvané bisexualitě a v případě žádného limitu přitažlivosti napříč genderem ostatních hovoříme o pansexualitě.³

1 WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2492-8. s. 107.

2 WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2492-8. s. 107.

3 PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 28-29.

Podmíněnost sexuální orientace, která je bezprostředně spjatá se zkušenostmi, sebezpoznaním, ale i společenskými a kulturními podmínkami vede k vytvoření sexuální identity. Tu můžeme rozdělit na již zmiňovanou heterosexuální a homosexuální, ale dále se k ní přidává ještě bisexuální identita.⁴ Bisexuální identita se častěji vyskytuje u osob, které mají sexuální zkušenost s oběma pohlavími, ale můžeme se s ní setkat i v době adolescence, kdy se jedinec teprve se svou sexualitou ztotožňuje a s tím souvisí pojem coming out, kterému se budeme věnovat později. Sexuální identitou se zjednodušeně myslí určitá příslušnost k sociosexuální roli, která nemusí být vždy v souladu se skutečnou romanticko-sexuální orientací. Ta se může v průběhu času měnit, protože se celý život poznáváme a v určitých chvílích jsme sami sobě otevřenější. Dnešní doba nabízí mnohem více možností o vnímání své sexuální identity, a proto ji někteří popisují jako velmi široký komplex.⁵

Jako příklad si můžeme uvést některé méně známé sexuální identity:

- *allosexualita* = pocíťování sexuální přitažlivosti k druhým, jde tedy o opak asexuality
- *biromantismus* = romantické přitahování k příslušníkům více než jednoho genderu
- *demisexualita* = pocíťování sexuální přitažlivosti až po navázání silného emočního pouta k určité osobě
- *gynesexualita* = pocíťování sexuální přitažlivosti k ženám, ženství a feminitě
- *hledající se* = hledání vlastní sexuální či genderové identity
- *monosexualita* = osoby, které jsou výhradně heterosexuály či lesby a gayové, jelikož jsou přitahováni výhradně jedním genderem
- *pansexualita* = zahrnuje osoby, jež mohou pocíťovat přitažlivost k lidem bez ohledu na jejich gender
- *queer* = označení pro široké spektrum všech, kteří se necítí být výhradně heterosexuální
- *sapiosexualita* = označení pro osoby, které při hledání svého protějšku kladou velký důraz na jeho inteligenci, než na jiné vlastnosti či rysy⁶

⁴ WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2492-8. s. 107-108.

⁵ PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 30-31.

⁶ PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 30-31.

- *skoliosexualita* = přitažlivost k transsexuálním či nebinárním lidem, která má sexuální nebo citový charakter.⁷

1.2 Heterosexualita

Heterosexualita je sexuální orientace, která se vyznačuje přitažlivostí a náklonností k osobám opačného pohlaví. Fafejta ve své publikaci uvádí, že heterosexualita je ve společnosti normativní, neboť jsou na ni vázány sociální normy a hodnoty nebo také tradiční sociální instituce, jako je manželství a rodina.⁸

Když se zamyslíme nad tímto výrokem, můžeme uvést, že heterosexualita je chápána jako „normální“ a přirozená sexuální identita, proto jakákoliv jiná sexuální orientace bude považována za nepřirozenou a „nenormální“.

1.3 Homosexualita

V případě homosexuality jde o sexuální orientaci, kde přitažlivost a náklonnost převažuje k osobám stejného pohlaví. Pro homosexualitu se vžil pojem gay, který původně pochází z angličtiny. Zde je označením jak pro muže, tak i ženu s homosexuální orientací.

V českém jazyce se pro homosexuální ženu užívá pojem lesba, či zdrobněle lesbička. Zde se můžeme setkat s rozporem, jelikož některým ženám přijde pojem lesbička jako nevhodně zvolená zdrobnělina, zatímco pojem lesba může na některé působit naopak velmi hrubě.

1.4 Bisexualita, transsexualita a queer identita

1.4.1 Bisexualita

Pojem bisexualita je vnímán jako multisexuální označení, kdy je osoba přitahována více než jedním pohlavím. Osoby, které se identifikují jako bisexuálové pocítují sexuální nebo romantickou přitažlivost k osobám jiného nebo stejného pohlaví.⁹

⁷ PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 30-31

⁸ FAFEJTA, Martin. Úvod do sociologie pohlaví a sexuality. Ve Věrovanech: Jan Piszkiwicz, 2004. ISBN: 80-86768-06-6. s. 76-77.

⁹ WebMD. Sexual Health. *What Is Bisexual?*. [online]. 2023. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/sex/what-is-bisexual>. Přeloženo.

Pojem bisexuál se velmi často plete s pojmem pansexuál, kdy zásadní rozdíl je v tom, že pansexuální osobu přitahují všechna pohlaví, zatímco bisexuála pouze více než jedno pohlaví. Bisexuální osoby jsou velmi různorodá skupina, kdy se ve vztahu mohou jevit jako homosexuálové i heterosexuálové.¹¹

V současné době mnoho organizací uznává pojem bisexual+, který zahrnuje bisexuály, pansexuály a všechny další termíny, které v sobě zahrnují přitažlivost k více než jednomu pohlaví a zároveň osoby, které jsou primárně monosexuální, ale mají určité bisexuální sklony.¹²

1.4.2 Transsexualita

Transsexualita je dle Mezinárodní klasifikace nemocí definována jako: „žádost být akceptován jako člen opačného pohlaví, obvykle spojený s pocitem nespokojenosti s vlastním anatomickým pohlavím nebo s jeho nevhodností, a s přáním chirurgického a hormonálního zásahu, aby tělo odpovídalo, pokud možno, preferovanému pohlaví.“¹³

Když se zamyslíme nad tímto výrokem, jednoduše si ho můžeme aplikovat na příkladu, že se jedinec narodil jako muž, ale cítí se jako žena či naopak. V tomto případě je velkou výhodou rozvoj moderní doby, kdy už několik případů podstoupilo chirurgickou nebo hormonální změnu pohlaví.

1.4.3 Queer identita

Slovo „queer“ je původem z angličtiny a v překladu znamená podivný. Tímto slovem byli dříve označováni homosexuálové, kteří tento výraz postupně přijali a zbavili ho jeho negativního záměru. Tento termín se postupem času stal používaným pro jakoukoliv sexuální identitu, která se neztotožňuje s heterosexuálové.

Fafejta ve své publikaci uvádí, že queer odmítá veškeré sociální konvenční normy a brání se přejetí dopředu dané nálepky či kategorizování.¹⁴

¹¹ BRITANNICA. Psychology and Mental health. *Sexuality*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/sexuality>. Přeloženo.

¹² Tamtéž.

¹³ MKN-10. 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí. *Poruchy pohlavní identity*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F64.0>.

¹⁴ FAJEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita*. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-1030-6. s.192-206.

Queer je tedy vlastně každý, kdo vypadává ze zavedené kategorizace a chce žít jinak, bez ohledu na to, jaká je z hlediska majoritní společnosti jeho genderová identita, sexuální orientace či pohlaví.¹⁵

1.5 Coming out

Než se člověk rozhodne udělat ten velký a pro něj velmi zásadní krok, kterým nejen své nejbližší rodině, ale vlastně celému světu přizná, že „je na holky“, „je na kluky“ nebo „mám rád kluky i holky“ a podobně prochází dlouhou cestou, kdy od začátku na její konec může jít klidně několik let. Při této cestě může nalézt krásná místa, zažít nepopsatelné dobrodružství, ale také mu jí mohou zkřížit konflikty, pocit selhání, snížené sebevědomí, špatné vztahy s okolím či jiná bolest, která může způsobit jeho velmi špatný psychický stav.

Coming out se k nám dostal z anglického jazyka a jeho vhodný český ekvivalent zatím nebyl stanoven. Kdybychom totiž používali pojem „vyoutovat se“, pravděpodobně by mohlo docházet k zápletkám se sportovní terminologií. V tomto případě by „out“ mohl znamenat jakési selhání, což ale vůbec není pravda. Pojem coming out se využívá pro: „označení procesu formování a uvědomování si své minoritní genderové identity nebo sexuální orientace a jejich začleňování do svého sebepojetí, do svého osobního života i do jeho sdílení s ostatními.“¹⁶

Coming out probíhá v určitých fázích, které na sebe bezprostředně navazují. U různých autorů se počet fází mění, například Weiss uvádí celkem pět fází, kterými se při coming outu prochází. Jedná se o precoming out, vlastní coming out, fázi explorační, fázi partnerství a fázi integrace.¹⁷

Publikace organizace Prague Pride dělí coming out pouze do třech fází, které v sobě prakticky zahrnují všechny zmiňované fáze definované Weissem.

První fází je uvědomění – určité situace nám přináší určité pocity, díky kterým můžeme o sobě přemýšlet. K tomu se často využívá i srovnání s druhými a společné sdílení zkušeností. Právě toto sociální srovnání stojí za prvními pochybnostmi, jestli není něco jinak. Když se tyto myšlenky objevují častěji, zrodí se nápad, že ono „jinak“ se týká právě sexuální orientace či genderové identity. Jakmile si toto člověk uvědomí, nastává konec první fáze coming outu.¹⁸

¹⁵ FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita*. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-1030-6. s.192-206.

¹⁶ PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 34

¹⁷ WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2492-8. s. 115.

¹⁸ PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 34-35

Další fází je přijetí. Pokud si člověk uvědomí svou LGBT+ identitu, rozhodně to automaticky neznamená její přijetí. Po uvědomení jinakosti si většina lidí začne zjišťovat více informací a tvořit si jakýsi obrázek o LGBT+ lidech ve snaze, se mezi ně zařadit.¹⁹

Ten bohužel zhoršují mediální zobrazování zženštilosti gayů, drsnosti leseb nebo primitivních stereotypů vztahujících se k LGBT+. V této fázi je velmi důležitý pocit přijetí LGBT+ osob v okruhu nejbližší rodiny a přátel, jelikož posměšné narážky na gaye, lesby a transgender či určitá míra homofobie, mohou způsobit velkou bolest, konflikty a odmítání své vlastní identity.²⁰

S uvědoměním a přijetím nastává ruku v ruce třetí fáze – sdělení. Fází přijetí bychom mohli nazvat vnitřním coming outem, proto fáze sdělení bude coming outem vnějším, během kterého jedinec sděluje svému okolí skutečnost, že je přitahován osobami stejného pohlaví nebo, že se necítí soulad s pohlavím, které mu bylo určeno po narození. Sdělení této informace je pro člověka velmi zásadní, jelikož mu umožní svobodný život, který nebude přinášet žádné předstírání a obavy z prozrazení. Nejdůležitější na této fázi je, aby sdělení bylo z vlastní vůle daného člověka, kdy on sám si má vybrat, kdy a komu tuto zprávu sdělí. On sám ví nejlépe, kdy je na danou fázi připravený, jelikož špatné načasování by mohlo přivodit až traumatizující zážitek. Volba správného momentu je předpokladem pro smířenost se sebou samým, a také určitou odolnost vůči negativním reakcím. První sdělení rodičům a nejbližším přátelům bývá zásadní zkušeností, která může sebepřijetí upevnit nebo naopak znejistit. Proto je dobré nechat druhým čas, aby tuto skutečnost vstřebali.²¹

Samozřejmě, že celý proces coming outu je velmi individuální. Lišit se bude nejenom doba jednotlivých fází, ale také emoce, které každou fázi provázeli. To, co někomu mohlo zabrat pár týdnů, jiným trvalo několik let. Jedno je ale jasné, že v čím více chápavém prostředí se jedinec nachází, tím je pro něj sdílení těchto skutečností snazší.

¹⁹ PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2. s. 34-35

²⁰ Tamtéž. s. 35-36

²¹ Tamtéž. s. 36

2 Literatura pro děti a mládež – základní vymezení, žánry a nakladatelství

Knihy k našemu životu patří od nepaměti, pozitivně nebo negativně nás ovlivňují a díky jím můžeme sledovat, jak se měníme a dospíváme. Jako malé děti jsme v rukou drželi své oblíbené leporelo, které nám maminka s velkou trpělivostí četla několikrát po sobě. S pohádkovou knížkou jsme dokázali uvěřit, že dobro zvítězí nad zlem a velká písmena hledali s prvním čtením. Postupem času začínáme vyhledávat své oblíbené žánry, později i spisovatele a je krásné pozorovat, jak se náš názor na knihy vyvíjí. V této kapitole zaměříme pozornost na literaturu pro děti mládež, její žánry a v poslední řadě také nakladatelství, která knihy vydávají.

2.1 Literatura pro děti a mládež – vymezení pojmu

Mocná a kolektiv definují pojem literatura pro děti a mládež jako typ literatury, která je přímo adresována dětem a mládeži. Svým příjemcům je určena svou přístupností, přitažlivostí a mírou stimulace. V souvislosti s pojmem literatura pro děti a mládež můžeme rozlišit dva druhy literárních textů, které členíme na základě jejího příjemce na intencionální díla a neintencionální díla. Intencionální díla jsou dětem a mládeži adresována záměrně. Zpravidla bývají určována i vnějšími atributy jako je podtitul, věková kategorie čtenáře nebo nakladatelství. Opakem jsou neintencionální díla, která jsou původně určena dospělým. Nicméně se později stala trvalou součástí četby a vzdělávání dětských čtenářů.²²

2.2 – Členění literatury pro děti a mládež

Členění literatury pro děti a mládež můžeme zaznamenávat velmi různorodě. Někdy je literatura členěna do dvou kategorií – dětská literatura a literatura pro mládež. Dětská literatura je zpravidla určena čtenářům od šesti do dvanácti let, zatímco literatura pro mládež je určena čtenářům ve věku od dvanácti do šestnácti (až osmnácti) let. Literatura pro děti a mládež může být členěna také podle věkových kategorií čtenáře na předškolní věk, mladší školní věk a starší školní věk, kterým se specifikují také různé žánry.

²² MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN: 80-7185-669-X. s. 360-361.

Mocná uvádí, že pro čtenáře předškolního věku, které se nachází ve věku od tří do šesti let, jsou specifická leporela. Říkadla, obrazové knihy nebo hádanky.²³

Čtenáři mladšího školního věku (šest až deset let) přiřadila autorské pohádky a komiksy. Vlivem školní literární výchovy tito čtenáři sáhnou také po pověstech, krátkých povídkách, které zaznamenávají život dětí, přírodu či historii. Pro tyto čtenáře je časté také vyhledávání poezie, která bude obsahovat velmi rytmické verše s rozuzlením.²⁴

Poslední kategorií je starší školní věk, kam dosahují čtenáři ve věku od jedenácti do patnácti let. Ti preferují daleko více žánrů, jako je třeba dobrodružný román, komiks, fantasy, naučnou beletrii a literaturu faktu. Nedílnou součástí četby těchto čtenářů jsou příběhy s dětským hrdinou, kdy zpravidla dívky vyhledávají dívčí hrdinky a chlapci hrdiny chlapecké.²⁵

V dnešní době se můžeme setkat s členěním literatury dle anglických názvů. Jedná se o middle grade, young adult a new adult.

Díla middle grade literatury jsou takovým průlomem mezi literaturou mladšího školního věku a staršího školního věku, která řeší starosti a témata, kterými si tito čtenáři prochází. Zaměřují se na přátelství, změny v rodině, školní prostředí, ale také dobrodružství a objevování sebe sama. Mezi díla middle grade můžeme zařadit například sérii knih amerického spisovatele Jeffa Kinneyho – *Deník malého poseroutky*, nebo knihy britského spisovatele Davida Williamse – *Babička drsňačka* či *Fing*.

Young adult vymezila Americká knihovnická organizace jako literaturu pro náctileté a mladé čtenáře ve věku od dvanácti do osmnácti let. Zajímavostí jejich výzkumu ovšem bylo, že pod štítkem young adult čtou mladí lidé až do věku třiceti let. Tento typ literatury zahrnuje mnohé žánry od sci-fi a fantasy, drama, romantické povídky, deníky a dopisy. Hlavním hrdinou knihy je bývá zpravidla dospívající jedinec, který je svým čtenářů blízký nejen věkem, ale také svými specifickými zážitky do kterých se dostává.²⁶

²³ MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN: 80-7185-669-X. s. 361.

²⁴ Tamtéž. s.361.

²⁵ Tamtéž. s.361.

²⁶ Knihovna Karla Dvořáčka. *Literatura young adult*. [online]. 2017. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.kkdvyskov.cz/literatura-young-adult>.

Jde zejména o první lásky, problémy ve škole nebo v rodině a další. Mezi nejznámější knihy young adult literatury můžeme zařadit například sérii knih *Hunger Games* americké spisovatelky Suzanne Collinsové nebo knihy oblíbeného amerického spisovatele Johna Greena – *Hvězdy nám nepřály*, *Hledání Aljašky* nebo *Příliš mnoho Kateřin*.²⁷

Dalším milníkem je New adult literatura, která zahrnuje knihy, jejichž čtenáři se nachází ve věkové skupině od osmnácti do třiceti let. Jedná se o příběhy o lásce, sexuálním životě a vztazích. Často se zde setkáváme s hrdinkami, které chtějí žít dospělý samostatný život nebo rozjíždějí kariéru.²⁸

Rozdíl mezi young adult literaturou a new adult literaturou si tedy můžeme ukázat na následujícím příkladu – hrdinka young adult knihy bude řešit svojí první lásku, zatímco hrdinka new adult literatury bude řešit první vážný vztah. Stejně tak jde i o prostředí knihy, kdy v young adult literatuře se příběhy odehrávají převážně ve středoškolském prostředí, a knihy new adult se budou odehrávat například v práci hlavní hrdinky.

Samozejmě, že doporučený věk čtenáře nás neomezuje k tomu číst pouze knihy, které odpovídají našemu věku. Mnozí čtenáři si například rádi přečtou tituly do Johna Greena, který je doporučený spíše pro teenagery, i když jim je už dvacet pět.

2.3 Oblíbené žánry literatury pro mládež

Mezi žánry v knihách pro mládež nenajdeme žádné omezení, jaké žánry se mohou pro danou věkovou skupinu psát a vydávat a jaké ne. V současné době je u mladých čtenářů velmi oblíbený žánr fantasy. Ten Mocná sama hodnotí také jako velmi populární žánr iracionální fantastiky, kdy se svým způsobem vlastně jedná o protipól k sci-fi. Fantasy se zaměřuje také na citovost, pohádkovost, magii a mystiku.²⁹

Autoři fantasy knih vymýšlejí své vlastní světy, kdy jako příklad si můžeme uvést kouzelnický svět J.K. Rowlingové. Mezi tyto knihy řadíme sérii *Harry Potter* od právě již zmiňované J.K. Rowlingové nebo knihu *Hobit* od J. R. R. Tolkiena.

²⁷ Knihovna Karla Dvořáčka. *Literatura young adult*. [online]. 2017. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.kkdvyskov.cz/literatura-young-adult>.

²⁸ Knižní klub. Literární kavárna. Co je to new adult literatura? [online]. 2018. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://literarni-kavarna.knizniklub.cz/clanek/58472-co-je-to-new-adult-literatura.html>.

²⁹ MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN: 80-7185-669-X. s. 187.

Dalším oblíbeným žánrem je komiks. Ten definuje Slovník literárních žánrů jako „*intersémiotický narativní žánr, ličící událost či příběh prostřednictvím série kreseb zpravidla doplněných textem*“.³⁰

Jako příklad známých komiksů si můžeme uvést *Tintinova dobrodružství* od belgického tvůrce a kreslíře Hergého nebo komiksové příběhy superhrdinů z dílny Marvel či DC.

V současné době je u mladých čtenářů velmi oblíbený i druh japonského komiksu zvaný Manga. Ty jsou typické nejenom svým stylem kresby, kdy postavy mají velké oči, špičatý nos a velmi zajímavé účesy, ale i svým zvláštním opačným stylem čtení, tedy zprava doleva. Mezi aktuálně oblíbené komiksy Manga můžeme zařadit sérii *Sexuální výchova na 120 %* od autorky Kikiki Tatakí nebo knihy *Zabiják démonů* od autora Kojoharu Gotóe.

Literární žánr, kterým se práce zabývá v praktické části, se nazývá contemporary. Jde o žánr, který je časově zařazený do období po druhé světové válce až do současnosti, zabývá se problémy běžného života a nevyužívá žádné prvky sci-fi nebo fantasy.³¹

Vzhledem k tomu, že doba po druhé světové válce je velmi široký pojem, který je pro mladé čtenáře dávnou minulostí, užívá se spíše časové zařazení do současné doby nebo doby nedávno minulé.

2.4 Nakladatelství publikující knihy pro mládež v České republice

V České republice existuje velká řada nakladatelství, která se zabývají vydáváním knih pro mládež. Když se řekne české nakladatelství, rozhodně se nejednomu z nás, jako první vybaví nakladatelství Albatros. Nakladatelství Albatros patří mezi nejstarší nakladatelství v České republice, které se o vydávání knih stará už 75let. Prvních dvacet let byl sice známý pod jménem Státní nakladatelství dětské knihy, zkratkou SNDK, ale od roku 1969 už hřbety jeho vydaných knih zdobilo známé logo křidel.³²

V současné době patří nakladatelství Albatros do společnosti Albatros media, která zastřešuje 18 samostatných nakladatelství. Mezi tato nakladatelství patří například Edika, Fragment, Management press a mnoho dalších. Zároveň sem řadíme i nakladatelství Cooboo, které vydává sérii knih *Srdcerváči*, kterou se bude zabývat v praktická část.³³

³⁰ MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN: 80-7185-669-X. s. 187.

³¹ Knihy.cz. Blog. *Contemporary romance – s čím začít?*. [online]. 2021. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: https://blog.knihy.cz/2021/02/09/contemporary_romance/.

³² Albatros media. *O nás*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/c/o-nas/>.

³³ Albatros media. *O nás*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/c/o-nas/>.

Nakladatelství Cooboo vzniklo v roce 2009 a samo se nazývá jako „mladší sourozenec Albatrosu“. Nakladatelství vydává převážně knihy young adult, kdy ročně projde jejich rukama až osmdesát nových titulů.³⁴

Dalším významným projektem Albatros media je platforma Humbook, která zastřešuje young adult literaturu, a zároveň sdružuje její čtenáře. Platforma Humbook není pouze informativního charakteru, jelikož se zde nachází mnoho interaktivních doplňků, jako jsou kvízy, rozhovory, citáty nebo možnost tvoření chat fiction.³⁵ Chat fiction je formát vyprávění příběhů, který simuluje konverzaci prostřednictvím textových zpráv či chatů.

Jedním z velkých nakladatelství v České republice je společnost Euromedia group, která byla založena v roce 1991. Jde o podobný koncept jako u společnosti Albatros media, kdy jsou zde rovněž zastoupena jednotlivá nakladatelství.³⁶

Knihy pro děti jsou velmi známé pod značkou Pikola, která zahrnuje vše, co je určeno pro děti – od leporel po knihy s aktivitami ve školní výuce. Pro účely této práce je důležitá edice Yoli, která vznikla v roce 2014. Tato značka se zaměřuje na literaturu v žánru young adult, tedy na knihy pro dospívající a mladé dospělé.³⁷

Mezi další nakladatelství, která jsou zahrnuta v této společnosti, patří například Pragma, Esence, Kalibr nebo Odeon.³⁸

Mezi aktuální nakladatelství, která se zabývají tematikou LGBT+ patří nakladatelství conQUEER. Hlavní myšlenkou tohoto projektu je, že si každý zaslouží potkat hrdiny a poznat příběhy, se kterými může souznít. Žánry tohoto nakladatelství jsou různorodá, jelikož jediným kritériem je co nejbohatší výběr protagonistů a životních cest, kterými se mohou osudy členů LGBT+ komunity ubírat.

Dalším nakladatelstvím je Megibuk. Megibuk se zabývá vydáváním knih s LGBT+ motivem s jediným důvodem – „protože duhových knih je zoufale málo!“³⁹

Toto nakladatelství sdružuje převážně začínající autory, kteří se nebojí vydat své rukopisy na papír. Zároveň nejde o nějaký obrovský projekt, který už nějakou dobu funguje a šlape, spíše jde o menší nakladatelství, o kterém třeba jednou ještě společnost uslyší.

³⁴ CooBoo. O nás. *O CooBoo*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.cooboo.cz/c/o-nas/>.

³⁵ Humbook. *Humbook* [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.humbook.cz/>.

³⁶ Euromedia Group, as. *Nakladatelský dům*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.euromedia.cz/nakladatelsky-dum/>.

³⁷ Euromedia Group, as. *Nakladatelský dům*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.euromedia.cz/nakladatelsky-dum/>.

³⁸ Euromedia Group, as. *Nakladatelský dům*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.euromedia.cz/nakladatelsky-dum/>.

³⁹ Megibuk. *LGBT knihy nakladatelství Megibuk – Co děláme*. [online]. 2023. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.euromedia.cz/nakladatelsky-dum/>.

3 Charakteristika knižních titulů vybraných pro komparaci sledovaných motivů

Následující kapitola bude věnována informacím o knihách, které byly vybrány pro praktickou část této práce, tedy pro literární analýzu a interpretaci díla. Praktická část se bude skládat celkem ze dvou titulů, jednoho zástupce české literatury pro mládež a jednoho zástupce světové literatury pro mládež. Jako zástupce české literatury bylo zvoleno dílo *Muffin a čaj* od spisovatele Thea Addaira. Světovou literaturu pro mládež pak zastoupí kniha ze série *Srdcerváči*, konkrétně *Kniha 1*. Výběr těchto knih se odvíjel nejen díky čtenářské zkušenosti, ale také díky jejich oblibě u mladých čtenářů, konkrétně čtenářů dětského oddělení Městské knihovny Králíky. Obě tyto knihy nesou motivy LGBT+.

3.1 Světová literatura pro mládež – Srdcerváči. Kniha 1

3.1.1 O knize

Srdcerváči, v anglickém originále *Heartstopper*, jsou sérií knih grafických románů spisovatelky Alice Osemanové.

Grafický román je forma literatury, která kombinuje text a ilustrace tak, aby dokázala vyprávět příběh. Slovní popis událostí a příběhů nahrazují obrázky. Na první pohled by se mohlo zdát, že jde o komiks, opak je ovšem pravdou. Grafický román na rozdíl od komiksu je obvykle mnohem delší a obsahuje kompletní příběh, který může nebo nemusí mít pokračování. Má určité ústřední téma a ústřední postavu, která se během vyprávění příběhu osobnostně vyvíjí.⁴⁰

Srdcerváči jsou tedy grafickým románem na pokračování, kdy celá série obsahuje celkem pět knih. Původně kniha vycházela jako webový komiks na platformách Tumblr a Tapas, kde získala obrovské množství fanoušků. Poslední kniha vyšla v originále v roce 2022 a v českém vydání si ji můžeme přečíst již od ledna letošního roku. Tato série knih se stala předlohou pro seriál *Srdcerváči*, který je zpracovaný platformou Netflix. První díl – *Srdcerváči. Kniha 1*, vyšel v roce 2019 v nakladatelství CoBoo.

⁴⁰ Skvt.cz. *GRAFICKÝ ROMÁN – spousta obrázků a minimum textu pro všechny, co milují ilustrace*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://skvt.cz/blog/105-graficky-roman>.

V originále pod názvem *Heartstopper. Volume One* vyšla kniha již o rok dříve, v roce 2018, kdy se o český překlad postarala Romana Bičíková.

První díl této série vypráví příběh chlapce Charlieho, o kterém všichni ví, že je gay, jelikož svou sexuální identitu všem přiznal. Ten se stýká s Benem, který ještě není se svou sexuální identitou úplně identifikován, proto po Charliem vyžaduje, aby jejich stýkání probíhalo tajně. To se Charliemu samozřejmě nelíbí a toto stýkání se snaží ukončit, i když to není zas tak jednoduché. Začne chodit do ročníkové skupiny, kde se seznámí s Nicholasem. Nicholas je sportovec, který hraje za školní rugbyový tým. Chlapci se spolu okamžitě spřátelí, i když brzy jejich kamarádství nabude jiných rozměrů, jelikož se Charlie do Nicholase zamiluje. Charlie si zprvu myslí, že je Nicholas heterosexuál, což znamená že se mu líbí dívky, po čase se ukáže, že to není úplně pravda.

3.1.2 O autorce – Alice Osemanová

Alice Osemanová je britská autorka, ilustrátorka a scénáristka, která se zaměřuje na young adult literaturu a tematiku LGBT+. Narodila se v roce 1994 v anglickém Kentu, poté vystudovala anglickou literaturu na univerzitě v Durhamu. Svou první knihu s názvem *Solitaire* vydala v roce 2014, kterou napsala již ve svých osmnácti letech. Mezi její další díla patří román *Radio Silence*, který vyšel v roce 2016 (stále ještě bez českého překladu), dále pak román *Bez lásky* (české vydání v roce 2022) nebo novely *Nick a Charlie* či *Letos v zimě* (vydáno v roce 2022). Za své knihy získala řadu ocenění jako třeba Young Adult Book Prize, Inky Awards, Goodreads Choise Awards nebo The British Book Awards Illustrator of the Year. Zároveň byla jmenována osobností roku 2023.⁴¹

Co se týče seriálové adaptace knih *Srdcerváči*, sama autorka byla tvůrcem a výkonnou producentkou tohoto seriálu. Napsala každou epizodu a podílela se na celém procesu tvorby seriálu od castingu až po hudbu.⁴²

⁴¹ Alice Oseman. *Alice Oseman – About*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://aliceoseman.com/about/>. Přeloženo.

⁴² Alice Oseman. *Alice Oseman – About*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://aliceoseman.com/about/>. Přeloženo

3.2 Česká literatura pro mládež – Muffin a čaj

3.2.1 O knize

Druhou zvolenou knihou je kniha *Muffin a čaj* od českého autora Thea Addaira. Kniha vyšla v roce 2018 v nakladatelství Euromedia group pod značkou Yoli. Kniha se stala u čtenářů velmi populární a dočkala se svého pokračování pod názvem *Koláčci a spiklenci*, vyšla o rok později (v roce 2019) opět pod značkou Yoli.⁴³

Kniha *Muffin a čaj* vypráví příběh o dvou studentech soukromého gymnázia – Danielovi a Kitovi. Oba jsou naprosto rozdílní, a nikoho by ze začátku nenapadlo, že ti dva budou časem víc než přátelé. Daniel je velmi plachý, ve škole nemá moc přátel, ale co se týče studijních povinností, je nejlepším studentem na internátě. Kit je jeho přesný opak, Danielovi moc pozornosti nevěnuje a skoro neví, že existuje. Jejich společné přátelství svede dohromady školní literární soutěž, na které začnou společně pracovat. Zde se jejich přátelství ukotví, jsou si navzájem velkou oporou, kterou Daniel ve škole vzhledem ke vztahům se svými spolužáky velmi potřebuje. Z jejich přátelství se vyvine něco daleko víc, což se nelíbí jejich spolužákům a snaží se jim jejich lásku překazit. Chlapcům nezbude nic jiného, než jejich společnou cestu a lásku znovu nalézt.

3.2.2 O autorovi – Theo Addair

Theo Addair je český autor. Své jméno si vymyslel sám, kdy se jedná se o jméno jeho postavy z textové hry. Narodil se jako žena, ale považuje se za gender fluid, tedy za člověka, který je flexibilní vůči své genderové identitě.

Narodil se v Praze, kde také dodnes žije. Se svými krátkými povídkami obsadil několikrát stupně vítězů v literárních soutěžích, včetně Ceny Karla Čapka. Mezi jeho další tvorbu patří další kniha s LGBT+ motivy *Supertajný seznam věcí* nebo dále série knih *Na kraj světa* a *Čtyřměstí*.⁴⁴

⁴³ Databazeknih.cz. Theodoric F. Addair. *Životopis*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/theodoric-f-addair-108964>.

⁴⁴ Databazeknih.cz. Theodoric F. Addair. *Životopis*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/theodoric-f-addair-108964>.

4 Komparace vybraných motivů s tematikou LGBT+ ve vybraných beletristických dílech

Následující část této práce bude věnována analýze, komparaci a interpretaci vybraných motivů LGBT+ ve vybraných beletristických dílech literatury pro mládež. Jedná se o knihu *Srdcerváči. Kniha 1* a knihu *Muffin a čaj*.

Literární analýza je metoda, která zkoumá jednotlivé složky literárního díla a zároveň je základním předpokladem porozumění literárnímu dílu. Na literární dílo se můžeme dívat mnoha pohledy, které se mění různými přístupy, jako je například sociologický, psychologický nebo pramenný a inspirační. Dalším možným přístupem je přístup filologický, který chápe literární text jako výtvor jazyka básníků. Důraz na jednotlivé složky uměleckého literárního textu je kladen velmi odlišně. Důvodem je různorodost literárních škol a směrů, které se při rozboru nejčastěji zaměřují na ideovou, tematickou a jazykovou.⁴⁵

Komparace je způsob literární analýzy, kdy jsou porovnávány jednotlivé charakteristiky, motivy či jazykové prostředky textu. Komparaci můžeme provádět mezi díly v současné tvorbě, to je příkladně tato bakalářská práce, nebo mezi díly napříč historií či literárními žánry. Komparace má jasný cíl, a to porovnání různých literárních děl, kdy rozpoznáváme jejich společné rysy nebo rozdíly. Toto porovnání nám umožňuje lepší porozumění jednotlivých textů, díky kterým získáváme širší pohled na literaturu jako celek.

Další složkou je interpretace, kterou si můžeme přeložit jako výklad nebo vysvětlení. Obecně jde o vysvětlení textu, přesněji o způsob zprostředkování uměleckého díla. Předmětem interpretace může být samotné literární dílo jako celek, ale také některá jeho část. Částí můžeme mít na mysli fragment, scénu, motiv, postavu, symbol, metaforu a mnoho dalších.⁴⁶

⁴⁵ PAVERA, Libor. VŠETIČKA, František. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc. ISBN: 80-7182-124-1. s.23-24.

⁴⁶ PAVERA, Libor. VŠETIČKA, František. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc. ISBN: 80-7182-124-1. s.151-152.

K interpretaci celku (tím je myšlena interpretace celého literární díla) se můžeme dopracovat právě prostřednictvím jmenovaných částí. S interpretací je to velmi podobné jako s literární analýzou, jelikož každá literárněvědná škola preferuje při výkladu jinou složku literárního textu. Důležité je ale chápat interpretaci jako pomyslný nepřetržitý dialog s textem. Jde tedy o snahu jeho adekvátnímu porozumění, vyložení a zhodnocení. Zároveň jde také o vymezení místa textu v literárním kontextu.⁴⁷

Jelikož tematika LGBT+ je velmi široká, pro analýzu a komparaci byly zvoleny motivy sexuální identity, coming outu a přijetí této skutečnosti okolím.

Zvolení těchto motivů vyplývalo z uvědomění, jejich velké důležitosti v rámci celého života osob s LGBT+ identitou. Samotné zjištění své sexuální identity a její přijetí je pro osoby občas velkým šokem, jelikož se často domnívají, že s nimi není něco v pořádku.

Druhým zvoleným motivem je motiv coming outu, který můžeme dle dostupných zdrojů považovat za nejdůležitější z celého procesu. Dokázat v sobě najít vůli otevřít se ostatním a říct nahlas celému světu „*Jsem gay/lesba/bisexuál/transgender nebo queer*“ je velmi obdivuhodné a inspirující zároveň.

Posledním motivem pro analýzu a komparaci je motiv přijetí této skutečnosti okolím, jelikož i to je pro osoby s queer identitou velmi důležité. Do této kategorie jsme zařadili pohled na rodinu a přátelé, jelikož se ve většině případů jedná o nejbližší našich hrdinů.

⁴⁷ ŠTOCHL, Miroslav. *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005. ISBN: 80-86903-09-2.

4.1 Srdcerváči. Kniha 1

První knihou, kterou se budeme zabývat v rámci analýzy je kniha *Srdcerváči. Kniha 1* britské spisovatelky Alice Osemanové. Jak je již dříve zmíněno, jde o grafický román, kdy slovní popis příběhu nahrazují obrázky, které jsou doprovázené textem. Bezpochyby je tato kniha velmi zdařile výtvarně zpracovaná, svědčí o tom ocenění Goodreads Choice Awards za nejlepší grafický román a komiks roku 2020, nicméně pro účely této práce se nebudeme výtvarnou stránkou knihy zabývat.

Jde o první díl pětidílné série, tudíž se dějově nacházíme na samotném počátku sledovaného příběhu Charlieho a Nicka. Kniha je psána chronologicky a je rozdělena do dvou kapitol – první nese název *Setkání* a druhá kapitola nese název *Zamilování*. Poté je kniha doplněna o část s názvem *Školní uniformy*, kde jsou popsány školní uniformy Turhamské školy a jejich dresy na rugby. V závěru knihy můžeme nalézt také deníkové záznamy hlavních hrdinů Charlieho a Nicka a profily postav pro lepší orientaci v příběhu. Co se týká dějové linky, příběh se odehrává během čtyř měsíců, kdy v lednu začíná seznámení Charlieho a Nicka a v dubnu dojde k jejich opravdovému sblížení – zde příběh prvního dílu knihy končí

Tato kniha je velmi vyhledávaná mezi mladými čtenáři, právě kvůli její LGBT+ tématice, která je zde velmi citlivě vyobrazena. Nejprve se tato práce zaměří na motivy sexuální orientace, poté motiv coming outu a na závěr motiv reakce přijetí této skutečnosti okolím.

4.1.1 Sexuální identita

Tato podkapitola se zaměří na motiv sexuální identity. Sexuální identita, jak již bylo definováno je pojmenování sexuální orientace, se kterou se jedinec dokáže nejvíce ztotožnit. Ta se dělí na homosexuální, heterosexuální a bisexuální. V tomto díle se prolínají celkem čtyři typy sexuální identity.

Hlavním hrdinou je čtrnáctiletý Charlie Spring, který je gay. Jde tedy o první zmíněnou sexuální identitu v celé knize.

„Proč zrovna on?“ „Vždyť je tak vychrtlej“ „Jako jo, je v pohodě, všichni ho berou, ale umí vůbec hrát ragby?“ „Určitě je to milej kluk, ale my přece chceme mít dobrej tým!“ „Má vůbec rád sport? Všichni vědí, že je gay....“⁴⁸

⁴⁸ OSEMANOVÁ, Alice. *Srdcerváči. Kniha 1*. Praha: CoBoo, 2022. ISBN: 978-80-7661-429-1. s.52.

Charlieho sexuální identita není tajemstvím, jelikož o ní všichni vědí, to dokládá zmínka v poznámkách členů ragbyového mužstva při rozhovoru s Nickem, který se snaží získat Charlieho do jejich týmu. To se mu nakonec povede a Charlie nejen, že bude skvěle ovládat hru, ale zároveň zapadne do týmu.

- *Charlie: „No a? Nick je milej!“*
- *Tao Xu: „Ale vždyť je to trapnej ragbista! A kámoší se s Harrym Greenem, sakra. NO TAK. Je to podělanej sporták. Všem říká „kámo“ a nejspíš hází jídlem po lidech v autobusu.“*
- *Charlie: „... ale mně „kámo neříká“*
- *Tao Xu: „... Ty ses do něj zabouch.“*
- *Charlie: „COŽE? To není – já se nezamilovávám do každýho kluka, co je ke mně milej.“⁴⁹*

Ukázka dokládá, že stejně tak se sám Charlie nestydí nahlas o své sexuální identitě hovořit, což dokládá rozhovor Charlieho se svým kamarádem Tao Xu na školním pozemku při obědě. Gaye řadíme mezi homosexuálně orientované lidi, a Charlie v tomto příběhu rozhodně není jediným homosexuálem.

Další postavou s homosexuální orientací je patnáctiletá Tara Jonesová. Jde o vedlejší postavu, která se v ději objevuje jako „ta holka, která se kdysi líbila Nickovi“. S ní se Nick po pár letech znovu setká na večírku u Harryho doma, který ho za Tarou zavede, aby si popovídali.

- *Nick: „No, takže, fakt se omlouvám... Harry mě sem zatáhl dotáhl skoro násilím.“*
- *Tara: „V pohodě, vím, jakej je! A nejspíš je to jeden z posledních lidí, co neví, že jsem na holky.“ (Nick se zatváří velmi podiveně.)*
- *Tara: „Haha, tys to taky nevěděl? Táhleto je moje holka!“⁵⁰*

V ukázce je jasně vyobrazeno, že Tara je dívka s homosexuální orientací. Konkrétně se přiznává k sexuální identitě lesby/lesbičky, jelikož má vztah s dívkou stejného pohlaví.

⁴⁹ Tamtéž. s.28

⁵⁰ Tamtéž. s.227

Druhým hlavním hrdinou je postava Nicholase Nelsona, s přezdívkou Nick. Jde o šestnáctiletého Charlieho kamaráda z vyššího ročníku. Jeho sexuální identita se nejprve nezdá nijak zajímavá a sám Charlie si myslí, že se zamiloval do „heteráka“, tedy heterosexuála. Postupem času, kdy se Charlie a Nick více a více sblíží, začne Nick nabývat pocitu, že s jeho dosavadní orientací není něco v pořádku. To dokládá fakt, když do internetového vyhledávače napíše větu „*jsem na holky, ale teď se mi líbí kluk????*“. Vzhledem k této skutečnosti se jako čtenáři mohou domnívat, že jde o bisexuální identitu, jelikož Nick cítí náklonnost k oběma pohlavím. Dalším charakterem s bisexuální orientací je postava Benjamin Hopa, který v knize vystupuje jako Charlieho bývalý přítel. Ten se na začátku příběhu potají stýká s Charliem, ale zároveň udržuje vztah s jednou dívkou.

Co se týká heterosexuální orientace, ta je v knize zachycena pomocí dvou vedlejších postav a to Charlieho kamaráda Taa Xu a Nickova spolužáka Harryho Greena.

V knize vystupuje také postava Victorie Springerové, alias Tori. Jde o starší sestru Charlieho. Bohužel zde není nijak vysvětlena její sexuální orientace, tudíž ji nemůžeme přiřadit žádnou sexuální identitu.

4.1.2 Coming out

Následující podkapitola bude věnována motivu coming outu. Jak již bylo zmíněno, pojem coming out označuje proces, kdy jedinec veřejně oznamuje svou sexuální orientaci nebo genderovou identitu. Coming out může být velmi složitý a emočně náročný proces, jelikož může zahrnovat obavy z negativních reakcí, strachu z útisku, ztráty podpory nebo porozumění ze strany rodičů a přátel. Zároveň může také coming out přinést úlevu a pocit osvobození, jelikož už není potřeba svou pravou identitu skrývat.

V příběhu bylo možné zaznamenat coming out celkem třikrát. Prvním z nich je Charlieho coming out, o kterém je už na začátku příběhu zmínka, že je gay. Za svou orientaci se nijak nestydí a naopak se k ní hrdě přiznává. To dokládá ukázka:

„Proč bych se měl bát já? Celá škola dávno ví, že jsem gay! To ty se bojíš, že nás někdo natchytá. Ani spolu nechodíme. Nejsem tvůj kluk, viděl jsem tě před školou s tvojí holkou!!“⁵¹

⁵¹ Tamtéž. s.82

Stejným příkladem je postava Tary Jonesové, která svou homosexuální orientaci také nějak neskrývá, což dokládá již výše zmiňovaná ukázka „*A nejspíš je to jeden z posledních lidí, co neví, že jsem na holky.*“⁵²

Kdybychom se na tyto coming outy podívali dle fází, které definuje Prague Pride, mohli bychom je interpretovat jako finální třetí fázi a tedy – sdělení. Oba se ke své sexuální identitě hlásí a dokážou o ní otevřeně mluvit, což je tučně zvýrazněno v textu.

Další zmínka o coming outu můžeme sledovat u jedné z vedlejších postav Benjaminu Hopa. Ten je s největší pravděpodobností bisexuálně orientován, jelikož se stýká se svou dívkou a zároveň i s Charliem. V celé dějové lince vše nasvědčuje tomu, že by se rád více stýkal s Charliem, nicméně se bojí, že je někdo přistihne v nějaké choulostivé situaci. Tím může čtenář dosáhnout pocitu, že se za svou orientaci stydí, nebo si stále není jistý a hledá tu pravou sexuální identitu.

- Ben: „*JÉŽIŠ, co máš za problém? Snažím se bejt milej.*“
- Charlie se rozzlobí: „*Říkal jsem ti, že už se nechci scházet...*“
- Ben: „*Jo, to ti nevěřím!*“
- Charlie: „*... COŽE?*“
- Ben: „*Podle mě se bojíš, že nás někdo nachytá.*“
- Charlie: „*Proč bych se měl bát já? Celá škola dávno ví, že jsem gay! TO TY se bojíš, že nás někdo nachytá. Ani spolu nechodíme. Nejsem tvůj kluk, viděl jsem tě před školou s tvojí holkou!! Já jsem ti úplně UKRADENEJ. Prostě jsem byl zrovna poblíž, když jsi hledal kluka, co by se s tebou líbal, a šel jsi do toho!*“
- Ben zvažní: „*TY jsi do toho šel taky. Nevyčítej mi, že se ještě nechci **vyoutovat.***“⁵³

Ukázka zaznamenává hádku mezi Benem a Charliem v učebně hudební výchovy. Jelikož se Charlie rozhodl své styky s Benem přerušit, dojde k zásadnímu konfliktu mezi nimi, na jehož konci můžeme nalézt potvrzení, že svůj coming out minimálně zvažuje.

⁵² Tamtéž. s. 227

⁵³ Tamtéž. s. 81-82.

Velmi malým náznakem přiznání sexuální identity je sblížení Charlieho s Nickem, na večírku u Harryho Greena. Oba chlapci spolu sedí sami v pokoji, kdy Charlie uteče před zraky ostatních, protože je zdrcený z toho, že se Nick opět po letech setkal s Tarou Jonesovou, o které ani on sám doposud netušil, že je lesbička. Zde mu Charlie položí zásadní otázku:

- *Charlie: „A ty bys...chodil s někým kdo není holka?“*
- *Nick: „Nevím...možná.“*
- *Charlie se velmi pomalu přibližuje k Nickovi: „Dal bys...pusu někomu kdo není holka?“*
- *Nick na oplátku velmi zaváhá: „Já nevím.“*
- *Charlie nesměle chytne Nicka za ruku: „Dal bys pusu mně?“*
- *Nick se rozzáří: „Jo.“ (A oba chlapci se navzájem políbí.)*⁵⁴

Toto může čtenář vnímat pouze jako první nápovědu k přiznání, že Nickova sexuální orientace není pouze heterosexuální, jak se Charlie domníval celou dobu.

4.1.3 Přijetí této skutečnosti okolím

Mnohokrát bylo v této práci zmíněno, že se LGBT+ osoby velmi obávají toho, jak skutečnost, že jejich sexuální identita je jiná než heterosexuální, přijme jejich okolí. Na jedné straně stojí strach z odmítnutí a odsouzení, ale na druhé zase naděje v pochopení, přijetí a podporu.

Tento motiv lze v knize sledovat pouze u postavy Charlieho Springera, jelikož on je jedinou postavou, o které se v příběhu hned od začátku ví že je gay. Co se týče přijetí této skutečnosti mezi vrstevníky ve škole, není zde zmínka, že tato skutečnost byla přijata zprvopočátku negativně, jelikož si Charlie prošel šikanou. Nicméně všichni jeho spolužáci tuto informaci přijali a nijak více se k ní nevyjadřují. Čtenáři mohou zaznamenat, že podporu a možnou útěchu při milostných zklamáních, Charlie nachází hlavně u svého kamaráda Taa Xu. Co se týká přijetí v rodině, nelze ji v příběhu přímo určit. Jediným rodinným příslušníkem je v ději vyobrazena Charlieho starší sestra Tori, která je pro svého bratra velkou oporou, která se nebojí nabídnout obětí či pohlazení.

⁵⁴ Tamtéž. s.250-259.

Jediným negativním momentem v celé knize je narozeninový večírek u Harryho Greena, kde se na Charlieho osobu spustí velká vlna kritiky.

- *Harry: „Proč se s ním vlastně bavíš?“*
- *Nick: „Jsme kámoši.“*
- *Harry: „ALE PROČ?“*
- *Nick: „Prostě jsme –.“*
- *Harry: „To je ti ho líto, protože je teplej? NE, POČKAT, ty si myslíš, že tě BALÍ? Ty vole, to je SMUTNÝ.“*
- *Nick rozzlobeně: „Víš ty co, Harry? NASER SI! Jsi trapnej, sobeckej, homofobní KSINDL a já tě fakt nemám rád. Všechno nejlepší debile.“⁵⁵*

Harry se na své narozeninové oslavě začne atakovat Charlieho, kterého se Nick zastane. Jejich rozhovor se promění v hádku, na jejímž konci označí Nick Harryho za „homofobního ksindla“, protože veškeré jeho urážlivé připomínky vůči Charliemu vycházeli ze skutečnosti, že je Charlie gay.

4.2 Muffin a čaj

Druhou knihou, která bude v práci analyzována, je kniha českého spisovatele Thea Addaira *Muffin a čaj*. Jedná se o román, který by šlo zařadit žánrově jako young adult. Kniha je členěna do padesáti osmi kapitol a prologu. Kapitoly jsou pojmenovány jmény hlavních hrdinů Kita a Daniela, kdy každá z nich přináší pohled hrdiny na určitou dějovou událost v knize. Závěrečný epilog se odehrává o pět let později od samotného příběhu.

Děj knihy se odehrává během školního roku na internátní škole Gymnázium Cesta vzhůru – Obrtín a sleduje vztah dvou středoškoláků Daniela a Kita (Cristiana). Ti společně musí čelit nejen osobním, ale i společenským výzvám, které vyústí v romantický konec na samotném závěru v epilogu.

4.2.1 Sexuální identita

Sexuální identita je jeden z nejčastějších motivů, který se v této knize vyskytuje, jelikož samotný příběh sleduje dění na střední internátní škole, tudíž se celý děj odehrává v prostředí mladistvých.

⁵⁵ Tamtéž. s.229-230.

Úvod bude analyzovat sexuální identitu našich hlavních hrdinů, tedy Daniela Morgensterna a Cristiana Arroyo, přezdívaného Kit.

Daniel je studentem čtvrtého ročníku, jde o velmi nadaného žáka, který je ve škole považován za outsidera. Navíc o něm jeho ostatní spolužáci vědí, že jeho sexuální orientace není heterosexuální, ale homosexuální.

„Jasná záře, hm? Chceš někoho přesvědčit, že se ti líbí nějaká holka? To se budeš muset snažit víc. Todle sou narychlo spíchnutý kecy, co pořádně nedávaj smysl.“

Dívky kolem Marka se poslušně rozesmály.

„Nezáleží mi na tom, čemu věříš,“ odpověděl Daniel a doufal, že jeho okolí to znělo mnohem sebejistěji než jemu samému. „A nyní kdybys mě omluvil.“ Vytrhl se mu a vykročil od nich pryč. „Snažíš se zbytečně, Jitřenko! Všichni víme, co seš zač!“ zahulákal za ním Marek za doprovodu dívčího smíchu.⁵⁶

Tato ukázka dokládá, že se Danielovi spolužáci domnívají o jeho homosexuální orientaci, kvůli které ho velmi často napadají. Dochází nejen ke slovním, ale i fyzickým útokům.

Jeho sexuální identitu dokládají také city, které chová vůči svému spolužákovi Kitovi.

„Daniel se zprudka odstrčil rukama od parapetu a sevřel ho v objetí tak rychle, že se Kit nestačil podívat.

„Promiň, promiň, Cristiane, omlouvám se. Neudělal jsi nic špatně, vůbec nic. Já... nechci s tebou o tom mluvit, proto, že... Protože jsem v podobné situaci a není mi příjemné se tím zaobírat. To je můj problém, a ne tvůj.“⁵⁷

V této ukázce je přiblížena část rozhovoru Daniela a Cristiana (Kita), jelikož se Cristian neustále snaží dozvědět, proč je Daniel šikanován spolužáky, ale hlavně proč o něm koluje tolik zbytečných fám a lží. Zde je zaznamenáno první velké fyzické sblížení obou chlapců, ale zároveň také Danielovo přiznání, že se nachází opět v podobné situaci, tudíž je zde opět doložena jeho sexuální identita.

⁵⁶ ADDAIR, Theo. *Muffin a čaj*. Praha: Euromedia. ISBN: 978-80-7549-675-1.s.66

⁵⁷ Tamtéž. s.148

Druhým hrdinou knihy je Cristian Arroyo, kterému se přezdívá Kit. Jde o studenta druhého ročníku, který nemá tolik zkaženou reputaci jako Daniel. V rámci kolektivu není nijak výrazný. Kit o své orientaci začíná mít pochyby ještě předtím, než dojde k samotnému seznámení s Danielem.

„Kit se pousmál skoro proti své vůli. Matěj byl nenapravitelný vtipálek, nic nebral vážně. U každého jiného by to Kitovi nejspíš lezlo na nervy, ale Matějovi stačilo vytáhnout svůj odzbrojující úsměv. Byli každý úplně jiný, až bylo s podivem, jak dobře spolu vycházeli.

To proto, že ze sebe pořád děláš někoho, kým nejsi, ozval se zas jednou nazvaný hlas v jeho hlavě. Někdo, koho tu chce Matěj vidět. Možná, že kdybys byl upřímnější, tak dobře by vám to neklapalo. Tak moc chceš s každým vycházet, až ztrácíš sám sebe.

Kit neochotně uznal, že na tom něco je. Matěj měl možná pocit, že ho má v oblibě, ale vlastně ho vůbec neznal. Nevěděl co se mu honí hlavou. Skutečného Kita by pravděpodobně vůbec nechtěl poblíž.“⁵⁸

V ukázce je zmíněno, že Kit chová jisté city ke svému kamarádovi Matějovi, který je také jeho spolubydlícím. Své city Kit musí ovšem skrývat, protože kdyby dal doopravdy najevo co pro něj Matěj znamená, nejspíš by se jejich cesty rozešli a kamarádství rozpadlo.

„Kit si vzpomněl, jak v těžce místnosti seděli s Matějem u stolku, usrkávali levnou whisky koupenu za drahé peníze a předstírali, že jim chutná. Matěj hltal očima tanečnici na pódiu, zatímco Kit pomalu zjišťoval, že ho její komplikovaná gymnastika nezajímá zdaleka tolik, jak by asi měla. Bylo to v mnoha směrech poučné odpoledne.“⁵⁹

Zde je reflektována Kitova vzpomínka při návštěvě nočního klubu s Danielem, který minulý rok navštívil společně se svým spolubydlícím Matějem. Už tehdy si na sobě všímal, že ho tolik neokouzlují ženy, jako to je v případě jeho kamaráda, naopak byl víc nadšený z jeho společnosti.

„Kite? Že mě zachráníš?“

Matěj nejprve zběsile štrachal ve skříni a soudě podle hromádky navršené na posteli se chystal s celou menší drogerií.⁶⁰

⁵⁸ Tamtéž. s.63

⁵⁹ Tamtéž. s.167

⁶⁰ Tamtéž. s.155

„Zachraňování je moje specialita. Co potřebuješ?“

„Najdi mi, co si mám oblíct. A nezapomeň, že mám rande s Vandou Táborskou,“ dodal se skoro posvátnou úctou.

...

Chvilku si pohrával s myšlenkou vybrat Matějovi nějakou opravdu nemožnou kombinaci, ale věděl, že nic podobného stejně neudělá. Stejně by tím ničeho nedosáhl. I ta nejposlednější ošklivka s brýlemi a rovnátky měla víc šancí než on. Najednou toho měl dost. S pečlivým rozmyslem vybral oblečení. Dokonce přihodil svůj jediný a opečovávaný kašmírový svetr, protože Matějovy mikiny s logy sportovních týmů nebo názvy hudebních skupin byly zcela nepoužitelné. „Vzdávám to s tebou,“ pronesl polohlasem k prázdnému pokoji, když posledním pohledem zhodnotil outfit vybraný u příležitosti Vandy Táborské. „Měl jsem to udělat už dávno, ale lepší pozdě než nikdy. Vzdávám to s tebou. Hodně štěstí brácho.“

A dost možná to vlastně udělal už dávno, nebo to aspoň dávno začalo, po kouscích a nenápadně. Ale i tak to zbolelo.⁶¹

Kit se už definitivně snaží oprostít od citů, které chová ke svému spolubydlícímu Matějovi, jelikož Matěj se velmi často nachází v obležení dívek a žen. Tato ukázka se v rámci dějové linky nachází už poté, co došlo k seznámení Daniela a Kita, proto zde zmínka v posledním odstavci, kdy Kitovi dochází, že se už pomalu zamilovává do někoho jiného. Ze všech výše zmíněných ukázek nám vyplývá, že milostné city, které Kit k někomu choval, byly mířené k mužskému pohlaví, a jeho sexuální identita je tedy homosexuální.

Další postavou u níž se zaměříme na sexuální identitu je postava Matěje Gregora, který je Kitův spolubydlící.

„Nazdárek! Nerad ti ruším snění za bílýho dne, ale akutně potřebuju tvý nenahraditelný služby.“

Kit přešel pohledem z formální modré košile k ležérní kostkované a zamračil se.

„K čemu a kam?“

„K blondátem copům do společenský místnosti a s trochou štěstí i sem. To mi připomíná, Kite, zlatíčko...?“⁶²

⁶¹ Tamtéž. s.155-156

⁶² Tamtéž. s.23

...

„K blondatým copům? Copak Markéta nebyla rezatá jak liška? Nebo je zrzka z plaveckého družstva už pasé? Kit nevěděl, jestli je to útěcha, nebo jestli se tím všechno spíš nezhoršuje. Nakonec došel k závěru, že zástup známostí určených k pobavení je snad přece jen lepší než jedna, která by pro Matěje byla ta jediná.“⁶³

Matěj Gregor je velmi často a rád v obležení žen. Aby měl vždy na svůj program dostatek soukromí, vždy přijde za Kitem s prosbou, zda by mu neuvolnil večer pokoj. Jak už víme, Kit je do svého spolubydlícího zamilovaný, o čemž Matěj samozřejmě nemá ani tušení, a proto si své návštěvy a známosti velmi užívá.

Jelikož je Matěj svými city vázán na opačné pohlaví, zastupuje zde příklad heterosexuální orientace.

Další motivy sexuální identity, jako je např. bisexualita nebo transgender, nebyly v knize více zaznamenány.

4.2.2 Coming out

Následující část bude věnována motivu coming outu, který je v knize zaznamenán ve vztahu Daniela a Kita. Jak je již výše zmíněno, Daniel je chlapec, který se mezi spolužáky moc dobře nezačlenil a koluje o něm spoustu lží a pomluv. Proto je jeho osobnost pro Kita celou dobu velkou záhadou, jelikož i on zaslechl spoustu pomluv, kterým ovšem sám od začátku nevěří. Jednou jeho záhadou je, zda se Danielovi někdo líbí a případně o koho se jedná.

„Musím ti něco říci. Měl jsem to samý udělat už dávno. A pochopím, jestli budeš zklamáný, jestli mi už nebudeš moct důvěřovat. Ten někdo...“

Musel se odmlčet, popadnout dech a sebrat odvalu. Odkudsi z povzdálí zněla rytmická hudba, zredukovaná několika stěnami na pouhé dunění basů. Tik-tak, tik-tak. Poslední vteřiny.

„...jsi ty.“⁶⁴

Tato ukázka zaznamenává rozhovor mezi Danielem a Kitem, kdy se Daniel konečně odhodlá Kitovi sdělit do koho je zamilovaný, jelikož mu na tuto otázku nikdy předtím nedokázal odpovědět.

⁶³ Tamtéž. s.23

⁶⁴ Tamtéž. s.178

„Kdybychom byli ve filmu, tak by ted' určitě následoval happyend. Počkej, nech mě to říct.“

...

„Nevím, jestli to něco znamená, a pokud ano, tak nevím co. Vážně netuším. Ale měl bys vědět, že ... Víš, jak jsem mluvil o tom, že to někoho třeba omrzí. Že to vzdá. Možná bys měl vědět, že mě to nenapadlo proto, že – že přesně to jsem dneska ráno udělal. Vzdal to. I když nahlas. O tom jsem přemýšlel, když jsi mě potkal před vchodem do školy. Aniž bych věděl, co se dneska stane. Prostě už jsem toho měl dost. A neříkám, že... Nemyslím, že bych mohl, nebo chtěl... Ne ted' hned, určitě ne. Ale, no... Není nikdo jiný. A nikdo mi není blíž než ty. Vím, že to není žádné vyznání z filmu. Ale... zato je to pravda.“⁶⁵

Zde je doloženo, citové vyznání Kita Danielovi. Jak můžeme vidět, oba chlapci si navzájem své city opětuji, tudíž si i navzájem sdělí, do koho jsou zamilovaní, což bylo pro oba až do této chvíle tabu.

Jelikož o Danielovi od začátku příběhu víme, že jeho sexuální orientace zřejmě není úplně tajemstvím, což dokládají homofobní názory a šikana, nemůžeme se zde přímo soustředit na jednotlivé fáze coming outu. Postava Kita není od začátku se svou sexuální orientací spojována, proto u ní můžeme sledovat jednotlivé fáze coming outu tak, jak je definuje Prague Pride:

- Fáze č.1 „uvědomění“ = Kit si začal být vědom toho, že jeho sexuální orientace není heterosexuální, kdy naopak je víc přitahován osobou stejného pohlaví: „*Matěj hltal očima tanečnici na pódiu, zatímco Kit pomalu zjišťoval, že ho její komplikovaná gymnastika nezajímá zdaleka tolik, jak by asi měla.*“
- Fáze č.2 „přijetí“ = tuto skutečnost, že se zamiloval do chlapce stejného pohlaví dokázal přijmout, ovšem se bojí jak by tuto skutečnost mohlo vnímat okolí: „*Možná, že kdybys byl upřímnější, tak dobře by vám to neklapalo. Tak moc chceš s každým vycházet, až ztrácíš sám sebe. Kit neochotně uznal, že na tom něco je. Matěj měl možná pocit, že ho má v oblibě, ale vlastně ho vůbec neznal. Nevěděl co se mu honí hlavou. Skutečného Kita by pravděpodobně vůbec nechtěl poblíž.*“
- Fáze č.3 „sdělení“ = jelikož už konečně potkal svou opravdovou lásku, Daniela, které se konečně dokáže vyznat ze svých citů, kdy nemá strach před ním cokoliv dalšího skrývat: „*Ale, no... Není nikdo jiný. A nikdo mi není blíž než ty. Vím, že to není žádné vyznání z filmu. Ale... zato je to pravda.*“

⁶⁵ Tamtéž. s.179-180

4.2.3 Přijetí této skutečnosti okolím

Tento motiv je v knize zpracován pozitivním i negativním pohledem. Nejprve bychom pozornost soustředili na pozitivní pohled.

Pozitivně je tato skutečnost přijata v kruhu blízkých Kita, konkrétně jeho maminky Teresy. Ta velmi přátelsky sama začne s Danielem vést rozhovor o jeho vztahu s Kitem.

„Takže... nekoukej se tak, tohle není výslech, jen přátelský rozhovor. Jsem ráda, že jsi přijel, opravdu. Jen bych ráda věděla, jak moc vážné to mezi vámi dvěma je.“

...

„Všechno je v nejlepším pořádku, Danieli, dobře? Nic se neděje. Vypadáš, jako kdybych se tě chystala srazit plamenným mečem do horoucích pekel. Za tou otázkou nic víc není.“

„Dobře, ale my nejsme... spolu. Nevím, co Cristian psal, ale musí to být omyl.“ „Ach Kit nic nepsal,“ usmála se Teresa láskyplně, jen tak mimochodem ho pohladila po hřbetu ruky a opřela se. *„Ten byl jen samý kamarád sem, kamarád tam.“*

„Přesně tak to je.“

„Jistě... až na to že není. To by viděl i slepý.“⁶⁶

Teresa si je jasně vědomá toho, že mezi Kitem a jeho kamarádem Danielem je mnohem něco víc, než pouze přátelství. To si ovšem samozřejmě chce nejdříve nechat potvrdit i přímo od Daniela. Daniel se ovšem v této situaci cítí provinile, protože nechce, aby si Kitova maminka myslela, že má nějaké zlé úmysly.

„Já zdaleka nemluvím jen o tobě a už vůbec si nemyslím, že by ses měl za něco omlouvat, tím méně mně. Jen doufám, že oba víte, co děláte. Tyhle věci jsou dost složité i bez toho, abychom si je ještě komplikovali sami.“ Daniel napůl nevěřil, že opravdu sedí u Cristiana v kuchyni a vede s jeho matkou tenhle rozhovor. Ale přinejmenším se nezdálo, že by se ho chystala vyhodit z domu. *Vlastně nevypadala vůbec rozzlobeně.⁶⁷*

Potom ovšem z rozhovoru sám usoudil, že u Teresy dokážou oba najít zastání, protože se na Daniela za to, jaké city ke Kitovi chová, vůbec nezlobila. To že v Kitově mamince získají zastání po celý život dokládá i zmínka v epilogu, který se odehrává o pět let později: *„Mámu už jen tak něco nerozhází, s vámi dvěma,“⁶⁸*

⁶⁶ Tamtéž. s.187-188

⁶⁷ Tamtéž. s.189

⁶⁸ Tamtéž. s.269

To, že v Kitově okolí jsou stejnopohlavní páry přijímány kladně, ovlivňuje fakt, že starostka města ve kterém Kit vyrůstal je rovněž homosexuální orientace. To Kit Danielovi vysvětlí na vánočních trzích, když má obavy z toho, že je někdo spolu uvidí, jak se drží za ruce.

„No... do hlavy lidem nevidíš, že ne? Někteří si nejspíš myslí svoje. Ale rozhodně tu nemáme s těmihle věcmi žádnou nepříjemnost. Aspoň co se pamatuju. Každopádně ne od doby, co je starostkou Linda Petříková. Bydlí kousek od nás s druhou paní Petříkovou. Říkáme jim paní starostka a paní starostová, paní starostovou to vždycky zlobí.“⁶⁹

Negativní pohled zachycuje přijetí této skutečnosti mezi chlapců spolužáky na internátní škole. Zde se po celou dobu děje vyrovnává Daniel se šikanou právě kvůli homofobním názorům.

„Ještě máš pořád tu drzost tady zaclánět?“ ohrnul pohrdavě ret. Z jeho dechu byl cítit kouř. Daniel pocítil záchvěv nevolnosti a odvrátil obličej. Marek ho hrubě chytil za bradu a násilím natočil jeho tvář zpátky k sobě.

„Nebo ses na nás přišel podívat? Zastesklo se ti po starejch časech, hm? Hej, Tome! Pod' se kouknout, do za tebou přišel.“ Tomáš Soukeník zaváhal, neochotně překročil zábradlí, ale úslužně se zachechtal spolu s Markem a přistoupil k nim. Daniel zoufale uhýbal alespoň očima, když už nemohl odvrátit tvář.

„Mám tě rád, Tomíku,“ zaparodoval Marek posměšně dětským hlasem. „Máš mě taky rád? Udělám co budeš chtít.“⁷⁰

Daniel se šel projít na školní pozemky, kde se omylem setkal s Markem Zieglerem a celou jeho partou. Daniela opět nejprve slovně urážel a poté se mu začali vysmívat za události, které se staly v prvním ročníku, kdy se Daniel zamiloval do Tomáše Soukeníka, což odstartovalo jeho šikanu kvůli homofobii.

„Vypadá to, že Tomík už tě taky nemá rád,“ oznámil Danielovi s hranou lítostí a pak zkroutil ústa v opovržlivé grimase. „Furt ti nedošlo, že vo takovej hnus tu nikdo nestojí? Ani ta tvoje podržtaška vo tebe nakonec nestojí, nikdo tě tu nechce! Proč nevodtáhneš, vodkad' jsi přišel?“⁷¹

⁶⁹ Tamtéž. s.197

⁷⁰ Tamtéž. s.235

⁷¹ Tamtéž. s.235

Vzhledem k tomu, že Daniel a Kit společně tráví hodně času i ve škole, začali si toho jejich spolužáci všimnout, a proto jsou urážky postupně směřovány i na Kita. Tento přístup spolužáků postaví oběma chlapcům velké překážky v jejich společném vztahu, nicméně je postupně dokážou překonat.

4.3 Srovnání analýz

Srovnávat budeme analýzu dvou výše zmíněných knih – *Srdcerváči. Kniha 1* a *Muffin a čaj*. V obou dílech je tematika LGBT+ hlavním motivem, kdy se hlavní hrdinové vyrovnávají nebo teprve nalézají svou sexuální identitu. V obou dílech můžeme najít řadu podobností – hlavní hrdinové jsou vždy chlapci, jeden z hlavních hrdinů si kvůli své sexuální orientaci prošel nebo stále prochází šikanou.

V obou dílech se setkáváme s postavami, které už svou sexuální identitu znají nebo se jí teprve snaží zjistit. Postava Charlieho v díle *Srdcerváči. Kniha 1* značí už od začátku jeho sexuální identitu. Stejně tak je tomu i s postavou Daniela Morgensterna v díle *Muffin a čaj*. Postava Nicka v díle *Srdcerváči. Kniha 1* se o své sexuální identitě teprve postupně dozvídá a obdobně je tomu i v případě postavy Cristiana Arroyo, přezdívaného Kit v díle *Muffin a čaj*. Formou psaní se díla shodují v chronologické kompozici. Dílo *Srdcerváči. Kniha 1* je psáno jako grafický román, který k vyprávění příběhu využívá kombinaci ilustrací a textu. Hlavní vyprávění je tedy vedeno prostřednictvím dialogů a vizuálních scén. Kniha *Muffin a čaj* je psána v er-formě. V obou uvedených dílech se velmi často vyskytují dialogy a přímá řeč.

Díla se shodují také v motivu sexuální identity u hlavních postav. Charlie a Nick v knize *Srdcerváči. Kniha 1* jsou oba homosexuální orientace, kdy jsou oba přitahováni osobami stejného pohlaví. Jde tedy o gaye. Stejně je tomu i v díle *Muffin a čaj*, kdy Daniel a Kit jsou také gayové a naváží společně romantický vztah. V obou dílech je zastoupený motiv heterosexuální orientace u vedlejších postav.

Motiv coming outu je v každém díle zpracován různorodě. V knize *Srdcerváči. Kniha 1* je motiv coming outu zmíněn celkem třikrát a to v případě sdělení, že je některá postava odlišné sexuální orientace. Dílo *Muffin a čaj* ovšem přináší pohled na celý průběh coming outu, kdy si hlavní postava Kit postupně prochází všemi jeho fázemi.

Motiv přijetí této skutečnosti okolím je v obou dílech zastoupen jak v kladné, tak i záporné podobě. Dílo *Srdcerváči. Kniha 1* zobrazuje kladnou reakci přijetí této skutečnosti

okolím v rámci rodiny a nejbližšího okruhu přátel. Záporná reakce je zastoupena v rámci vrstevníků a spolužáků, které s sebou přináší i mnohé další dopady jako jsou posměšné urážky a nadávky. Stejně je tomu i v díle *Muffin a čaj*, kdy jako záporné přijetí skutečnosti LGBT+ identity vyústí dokonce i v šikanu.

Při vyobrazení tématu LGBT+ se autoři snaží o autentický, citlivý a pozitivní příběh, který má potenciál rezonovat mezi největším množstvím čtenářů. Zaměřují se nejen na samotné zobrazení a normalizaci LGBT+ vztahů, ale také na přijetí a sebepoznání, protože je velmi důležité přijmout sám sebe a dokázat v sobě najít sílu, i když to může být velmi obtížné. Zároveň jsou oba příběhy plné inspirace a naděje, že i přes překážky, které nám ostatní staví do cesty, je možné najít nejen lásku, ale i přátelství.

Obě díla jsou doporučována čtenářům, kteří jsou starší 13let, případně 14let. Zároveň jsou vhodná také pro dospělé čtenáře.

Závěr

Tato bakalářská práce „Komparace motivu LGBT+ tematiky ve vybraných dílech české a světové literatury pro mládež“ je rozdělena na dvě hlavní části. První část práce je teoretická, která zahrnuje tři dílčí části. Dílčí část se věnuje vymezení základních pojmů, kde jsou vysvětleny pojmy sexuální orientace a sexuální identita, dále heterosexuality a homosexualita, bisexualita, transsexualita a queer identita. V samotném závěru této dílčí části je vysvětlen také pojem coming out. Druhá dílčí část se zaměřuje na literaturu pro děti a mládež, její členění a oblíbené žánry. Zároveň jsou zde jmenována nakladatelství, která se zaměřují na publikaci knih pro děti a mládež v České republice. Třetí dílčí část obsahuje charakteristiku jednotlivých titulů, které budou více rozpracovány v praktické části. Jedná se o knihu *Srdcerváci. Kniha 1* od britské spisovatelky Alice Osemanové a knihu *Muffin a čaj*, která je dílem českého spisovatele Thea Addaira.

Druhá část je praktická a je zaměřena na analýzu a rozbor vybraných děl, které obsahují motivy LGBT+. Rozebraná jsou výše uvedená dvě vybraná díla, ve kterých je analyzováno několik vybraných motivů, které vycházejí z poznatků získaných v první části.

Analýza a její následné porovnání ukázalo, že autoři přistupují k této tématice velmi autenticky a citlivě stejně v české i světové tvorbě. Snaží se vyobrazit nejen vztahy LGBT+ osob, ale také emoce a nepříjemné zkušenosti, kterými si mohou tyto osoby procházet. Tato díla jsou zaměřená na oslovení nejen mladých čtenářů, ale i dospělých a přivést je k zamyšlení nad vnímáním a přijetím těchto osob.

Cílem této bakalářské práce bylo zvýšit povědomí o tomto tématu, seznámit je s problematikou literatury pro děti a mládež. Provést analýzu, interpretaci a porovnat jednotlivá díla, ve kterých se objevují motivy LGBT+.

Toto téma by bylo možné v budoucnu ještě dále rozpracovat. Pomocí čtenářských dílen by bylo možné zjistit, jak na čtenáře vybrané ukázky z knih působí, jak vnímají jednotlivé motivy. Na základě těchto dalších poznatků by bylo možné zjistit, jak vybraná díla čtenáře těchto knih ovlivňují.

Seznam použité literatury

Primární literatura:

ADDAIR, Theo. *Muffin a čaj*. Vydání první. Praha: Euromedia, 2018.
ISBN 978-80-7549-675-1.

OSEMANOVÁ, Alice. *Srdcerváči. Kniha první*. Vydání druhé. Přeložil Romana BIČÍKOVÁ. Praha: Coobook, 2022. ISBN: 978-80-7661-429-1.

Sekundární literatura:

FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita*. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-1030-6.

FAFEJTA, Martin. Úvod do sociologie pohlaví a sexuality. Ve Věrovanech: Jan Piszkiwicz, 2004. ISBN: 80-86768-06-6.

MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN: 80-7185-669-X.

PAVERA, Libor. VŠETIČKA, František. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc. ISBN: 80-7182-124-1.

PRAGUE PRIDE, kolektiv autorů. *Specifika sociální práce respektující genderovou, sexuální a vztahovou rozmanitost*. Praha: Prague Pride, 2020. ISBN: 978-80-908096-4-2.

ŠTOCHL, Miroslav. *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005. ISBN: 80-86903-09-2.

WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-2492-8.

Internetové zdroje:

WebMD. Sexual Health. *What Is Bisexual?*. [online]. 2023. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/sex/what-is-bisexual> . Přeloženo.

BRITANNICA. Psychology and Mental health. *Sexuality*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/sexuality>. Přeloženo.

MKN-10. 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí. *Poruchy pohlavní identity*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F64.0>.

Knihovna Karla Dvořáčka. *Literatura young adult*. [online]. 2017. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.kkdvyskov.cz/literatura-young-adult>.

Knížní klub. Literární kavárna. Co je to new adult literatura? [online]. 2018. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://literarni-kavarna.knizniklub.cz/clanek/58472-co-je-to-new-adult-literatura.html>.

Knihy.cz. Blog. Contemporary romance – s čím začít?. [online]. 2021. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: https://blog.knihy.cz/2021/02/09/contemporary_romance/.

Albatros media. O nás. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/c/o-nas/>.

CooBoo. O nás. *O CooBoo*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.cooboo.cz/c/o-nas/>.

Humbook. *Humbook* [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.humbook.cz/>.

Euromedia Group, as. *Nakladatelský dům*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.euromedia.cz/nakladatelsky-dum/>.

Megibuk. *LGBT knihy nakladatelství Megibuk – Co děláme*. [online]. 2023. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.euromedia.cz/nakladatelsky-dum/>.

Skvt.cz. *GRAFICKÝ ROMÁN – spousta obrázků a minimum textu pro všechny, co milují ilustrace*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://skvt.cz/blog/105-graficky-roman>.

Alice Oseman. *Alice Oseman – About*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://aliceoseman.com/about/>. Přeloženo

Databazeknih.cz. Theodor F. Addair. *Životopis*. [online]. 2024. [cit. 12.06.2024]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/theodor-f-addair-108964>.

